

NOUL TESTAMENT

Definiția și natura NT

- Colecția celor 27 de cărți, inspirate de Duhul Sfânt apostolilor și scriitorilor lor.
- Împlinirea planului lui Dumnezeu de mântuire vestit în promisiunile Vechiului Testament.
- Cuvântul lui Dumnezeu pentru salvarea omului. *Noul Legământ.*

CUPRINSUL NOULUI TESTAMENT

- Clasificare: **istorice**, **doctrinare**, personale, **profetice**
- Etapizarea: *viața și lucrarea lui Isus, începuturile bisericii, dezvoltarea bisericii.*
- **Evangelhiile: Matei, Marcu, Luca, Ioan**
- **Faptele apostolilor**
- **Eistolele pauline: Romani, 1,2 Corinteni, Galateni, Efeseni, Filipeni, Coloseni, 1,2 Tesaloniceni, 1,2 Timotei, Tit, Filimon, Evrei**
- **Epistolele lui Petru**
- **Epistolele 1,2,3 a lui Ioan**
- **Epistola lui Iacob**
- **Epistola lui Iuda**
- **Apocalipsa**

LUMEA NOULUI TESTAMENT

- ***Iudaismul***
 - ***Intertestamentar – diaspora (Antiohus, Iuda Macabeul, Imp. Roman 63 î.H. Sinagoga, Prozeliții)***
 - ***Sectele: Fariseii (separați), Saducheii, Esenieni***
 - ***Templul lui Irod (20 î.H.) și sărbătorile, jertfele, taxele***
- ***Cultura elenistă: Alexandru cel Mare, limba greacă: Septuaginta-traducerea din Alexandria (70)***
- ***Puterea romană:***
 - ***Cucerirea Ierusalimului – Pompei 63***
 - ***Regim special de guvernare – procurator***
 - ***Mimare a libertății acordate Sanhedrinului și Irozilor***
 - ***Pax Romana, Sistemul de drumuri, Libertatea de mișcare***

CELE 4 EVANGHELII

- **Relatări diferite, dar complementare și armonioase**
 - Matei: Creștinii dintre evrei perspectiva împlinirii profețiilor
 - Marcu: creștini neevrei, lucrarea dinamică a lui Isus, ca Mântuitor
 - Luca: creștini neevrei, misiunea mântuitoare a lui Isus
 - Ioan: Hristos: Cuvântul veșnic, dătătorul vieții veșnice
- **Caracteristicile evanghelilor:**
 - Evangeliile sinoptice
 - Istorie selectivă
 - Prezentare armonioasă:
 - întruparea,
 - Ioan Botez.
 - Cuvântări și minuni,
 - separarea ascultătorilor
 - Patimile, moartea și învierea

PALESTINA SECOLULUI I

- ***Câmpia de coastă, munții centrali, valea Iordanului, podișul estic***
- **Provinciile:**
 - ***Iudeea*** (Betleem, Ierusalim, Betania, Emaus, Ierihon),
Galileea (Nazaret, Cana, Capernaum, Nain),
 - ***Samaria*** (Sihar, Cezareea, Garizim),
 - ***Pereea*** (Malul stâng al Iordanului),
 - ***Idumeea*** (Gaza, Ber Șeba),
 - ***Decapole (zece orașe)*** (Gadara),
 - ***Fenicia*** (Tir și Sidon)
 - ***Basan*** (Cezareea lui Filip, Betsaida)
- ***Iordanul: izvoare Dan-L. Hule, - M. Galileii, - M. Moartă***

VIAȚA LUI ISUS

- **Nașterea și pregătirea pt. Lucrare**
 - Nașterea și ajungerea la maturitate
 - Prezentarea, botezul, ispitirea
- **Începutul lucrării-popularitatea**
 - Lucrarea din Galileea
 - Lucrarea din Iudeea
 - Întoarcerea în Galileea-popularitate maximă
- **Continuarea lucrării-controversa**
 - Retragera spre Nord
 - Continuarea lucrării și Galileea și Iudeea
 - Lucrarea în Perea, ultimul drum spre Ierusalim
- **Patimile, moartea, învierea, înălțarea**
 - Intrarea triumfală, prinderea, judecata, moartea, îngroparea
 - Învierea și înălțarea.

ÎNVĂȚĂȚURA LUI ISUS

- **Bazată pe Scripturile Vechiului Testament**
 - Împlinirea profețiilor
 - Ascultarea de Lege
- **Scopul învățăturilor**
 - Cunoașterea lui Dumnezeu și a planului de mântuire
- **Metoda de învățare**
 - Explicare și învățare: mulțimea, ucenicii, persoane
 - Parabolele: ușor de memorat, pe înțelesul tuturor, cu referire la nevoile oamenilor
 - Zicale: „cine-și va pierde viața pentru mine, o va câștiga”
 - Lecții-obiect: exemple practice: „a luat un copilaș...”
- **Conținutul: împ. Lui Dumnezeu, omul, Isus-misiunea sa**
- **Efectul: credința ascultătorilor, recunoașterea lui Isus....**

EVANGHELII SINOPTICE

- **Tratate împreună/în ansamblu**
- **Matei și Luca includ aproape întreg materialul lui Marcu**
- **Matei și Luca au în comun 200 versete ce nu se află în Marcu**
- **1/3 din evanghelia după Matei este unică.**
- **½ din evanghelia după Luca este unică.**
- ***Kerygma* o porțiune de material despre viața lui Isus.**
- **Evanghelia după Marcu este consemnarea acestui material**
- **Matei include acest material împreună cu noțițele personale și le aranjează tematic.**
- **Luca include acest material și adaugă rezultatul propriilor cercetări despre Isus, de la martori oculari.**

MATEI

- Autorul: *Matei, vameșul deveni ucenic (9.9-13; 10.3)*
- Accentul: *Isus, Împăratul Fiul lui David vestit în profeți. 60 de referiri la VT; Învățăturile lui Isus.*
- Particularități:
 - Accentul pe Împărat (Fiul regesc al lui David; magii i se închină etc)
 - Accent pe Împărăția cerurilor/lui Dumnezeu (38 de referințe)
 - Atenția acordată neevreilor (Rahav și Rut; magii; toate neamurile)
 - Menționarea bisericii/*ekklesia* (16.18; 18,17)
 - Conține 9 întâmplări; 10 pilde și 3 minuni ce nu se află în altele.
- Conținutul:
 - Evenimente din viața lui Isus (lucrarea publică, popularitatea, respingerea...)
 - Învățăături ale lui Isus (cinci secțiuni principale „după ce a sfârșit cuvântările acestea)

Matei: Evanghelia Împăratului Mesia

- ***Prezentarea Împăratului***

1.1 – 4.11

- ***Împăratul vestește Împărăția***

4.12-16.20

- ***Împăratul este respins***

16.21-20.34

- ***Împăratul triumfă*** ***21.1-28.20***

Marcu: Evanghelia Robului lui Dumnezeu

- ***Robul este prezentat 1.1-13***
- ***Robul slujește 1.14-7.23***
- ***Robul este respins 7.24-10.52***
- ***Robul își încheie lucrarea 11.1-16.20***

Luca: Evanghelia Mântuitorului

- ***Mântuitorul este pregătit 1.1-4.13***
- ***Mântuitorul slujește 4.14-9.17***
- ***Mântuitorul întâmpină împotrivire 9.18-19.28***
- ***Mântuitorul câștigă mântuirea 19.29-24.53***

Ioan: Evanghelia Fiului lui Dumnezeu

- ***Fiul lui Dumnezeu este descoperit***

1.1-51

- ***Fiul lui Dumnezeu este aclamat***

2.1-6.71

- ***Fiul lui Dumnezeu se confruntă cu opoziție*** ***7.1-12.11***

- ***Fiul lui Dumnezeu este răzbunat***

12.12-21.25

FAPTELE APOSTOLILOR

- **Biserica în acțiune/faptele Duhului Sfânt**
- **Misiunea bisericii în lume**
- **Lucrarea Duhului Sfânt prin Biserică**
- **Caracterul creștinismului timpuriu**
- **Viața și lucrarea apostolilor**

FAPTELE APOSTOLILOR- SCHIȚA

- *Biserica este întemeiată 1.1-8.3*
- *Biserica suferă schimbare 8.4-11.18*
- *Biserica dintre păgâni este înființată 11.19-15.35*
- *Pavel își împlinește planul 15.36-21.16*
- *Pavel este întemnițat 21.17-28.31*

IACOV

- Învățăături pentru tânăra biserică din Ierusalim
- Iacov. Fratele Domnului Isus (Galateni 1.19)
- ***Caracteristicile unui om evlavios:***
 - *Atitudinea în încercare 1.1-18*
 - *Împlinirea Cuvântului 1.18-27*
 - *Relațiile sale 2.1-26*
 - *Vorbirea sa 3.1-12*
 - *Înțelepciunea sa 3.13-18*
 - *Smerenia sa 4.1-17*
 - *Răbdarea sa 5.1-12*
 - *Credința sa 5.13-20*

GALATENI

- *Adevărata natură a Evangheliei*
- *Pătrunderea unei false evanghelii: tăierea împrejur și ținerea Legii pentru mântuire.*
- *Schița:*
 - *Originea divină a Evangheliei 1.1-24*
 - *Apărarea Evangheliei 2.1-21*
 - *Explicarea fundamentului Evangheliei 3.1-4.7*
 - *Preocuparea pentru cei ce au părăsit Evanghelia 4.8-31*
 - *Îndemnul de a aplica Evanghelia 5.1-6.10*
 - *Lăudarea cu Evanghelia 6.11-18*

1 TESALONICENI

- Scrisă în a doua călătorie misionară
- Epistola către Macedonia: Filipi și Tesalonic
- Persecuție și neînțelegerea revenirii lui Hristos
- **Nădejdea venirii lui Hristos:**
 - *Salutări și mulțumiri* 1.1-10
 - *Trecere în revistă a lucrării lui Pavel* 2.1-16
 - *Dorința lui Pavel de a-i vizita în Tesalonic* 2.17-3.5
 - *Raportul lui Timotei* 3.6-13
 - *Instrucțiuni despre trăirea creștină* 4.1-12
 - *Adevăruri despre venirea Domnului* 4.13-5.11
 - *Îndemnuri finale* 5.12-28

2 TESALONICENI

- Scrisă în a doua călătorie misionară
- Epistola către Macedonia: Filipi și Tesalonic
- Persecuție și neînțelegerea revenirii lui Hristos
- ***Biruința venirii lui Hristos:***
 - *Mulțumiri și rugăciune 1.1-12*
 - *Evenimente din preajma zilei Domnului 2.1-12*
 - *Îndemn la statornicie 2.13-17*
 - *Rugămintele și poruncă 3.1-15*
 - *Observații finale 3.16-18*

1 CORINTENI

- Corintul: oraș prosper, capitala provinciei Ahaia
- Pavel predică Evanghelia 1 an și jumătate (Fapte 18.1-18)
- Raport de la „ai Cloiei” despre certurile din Corint
- ***Trăirea creștină, în dragostea lui Hristos:***
 - *Introducere* 1.1-9
 - *Diviziuni partizane* 1.10-4.21
 - *Nevoia de disciplinare* 5.1-6.20
 - *Învățăături și sfaturi despre căsătorie* 7.1-40
 - *Folosirea corectă a libertății* 8.1-10.33
 - *Purtarea în închinarea bisericii* 11.1-14.40
 - *Evanghelia și puterea învierii* 15.1-58
 - *Îndemnuri finale* 16.1-24

2 CORINTENI

- Scrisă din Macedonia, o adresare personală (copiii mei)
- Pavel are intenția de a vizita Corintul (a treia scrisoare)
- Raport de la Tit despre îmbunătățirea situației din Corint
- *O apărare a lucrării adevărate:*
 - *Salutări 1.1-2*
 - *Motivele lucrării lui Pavel 1.3-2.13*
 - *Caracterul lucrării apostolului 2.14-7.16*
 - *Ajutorarea celor nevoiași 8.1-9.15*
 - *Autenticitatea apostoliei lui Pavel 10.1-13.10*
 - *Salut și îndemn 13.11-14*

ROMANI

- Către biserica din Roma, prin Fivi, din Chencreea
- În cea de-a treia călătorie misionară, de la Efes.
- Esența învățăturii despre Evanghelie și mântuire
- ***Descoperirea neprihănirii lui Dumnezeu:***
 - *Nevoia de neprihănire* 1.1-3.20
 - *Oferirea neprihănirii lui Dumnezeu* 3.21-5.21
 - *Urmărirea neprihănirii lui Dumnezeu* 6.1-8.39
 - *Triumful neprihănirii lui Dumnezeu* 9.1-11.36
 - *Aplicația neprihănirii lui Dumnezeu* 12.1-16.27

EPISTOLELE CAPTIVITĂȚII

- ***Filimon: iertarea creștină practică***
- ***Efeseni: Biserica, comunitatea glorioasă***
- ***Coloseni: Supremația lui Hristos***
- ***Filipeni: mărturia lui Pavel***
- ***1 Timotei: instrucțiuni pentru omul lui Dumnezeu***
- ***2 Timotei: însărcinarea succesorului***
- ***Tit: îndrumări pentru conducătorii bisericii***

EPISTOLELE GENERALE

- ***1 Petru: sfaturi pentru cei în suferință***
- ***2 Petru: adevărata cunoaștere creștină***
- ***Evrei: Hristos este superior (răspuns la iudaism)***
- ***1 Ioan: asigurarea credinciosului***
- ***2 Ioan: umblarea în adevăr și în dragoste***
- ***3 Ioan: Practică ospitalitatea creștină***
- ***Iuda: confruntarea cu apostazia***

APOCALIPSA

- *Epistola către biserica persecutată*
 - *Salutări și laudă 1.1-8*
 - *Hristos vorbește bisericilor 1.9-3.22*
 - *Hristos este în controlul evenimentelor din lume 4.1-16.21*
 - *Hristos biruiește puterea celui rău 17.1-21.8*
 - *Hristos domnește pe tronul de slavă 21.9-22.5*
 - *Îndemn la trăirea în așteptarea revenirii lui Hristos 22.6-21*